

Sygn. akt: III AUa 929/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 lutego 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Maria Padarewska - Hajn (spr.)

Sędziowie: SSA Mirosław Godlewski

del. SSO Piotr Leń

Protokolant: sekr. sądowy Patrycja Stasiak

po rozpoznaniu w dniu 7 lutego 2013 r. w Łodzi

sprawy **T. B.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w T.**

o wypłatę emerytury,

na skutek apelacji wnioskodawczyni

od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Łodzi

z dnia 6 marca 2012 r., sygn. akt: VIII U 389/12;

oddala apelację.

III AUa 929/12

UZASADNIENIE

Decyzją z 13 listopada 2011 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. wstrzymał T. B. wypłatę emerytury z dniem 1 października 2011 roku z uwagi na fakt, że ubezpieczona nie rozwiązała stosunku pracy z każdym pracodawcą, na rzecz którego wykonywała pracę bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury.

W odwołaniu od powyższej decyzji T. B. wniosła o jej uchylenie z uwagi na sprzeczność z zasadami określonymi w Konstytucji RP, w tym z wynikającą z zasady demokratycznego państwa prawnego, zasadą ochrony praw nabytych oraz zasadą nie działania prawa wstecz.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniosł o oddalenie odwołania.

Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Łodzi wyrokiem z dnia 6 marca 2012r. oddalił odwołanie.

Rozstrzygnięcie Sądu pierwszej instancji zapadło w następującym stanie faktycznym sprawy:

T. B. ur. (...), w dniu 4 grudnia 2007 roku złożyła wniosek o przyznanie prawa do emerytury w związku z osiągnięciem wieku emerytalnego.

W dacie złożenia wniosku o emeryturę wnioskodawczyni pozostawała w stosunku pracy, który kontynuowała po przyznaniu jej prawa do emerytury.

Decyzją z dnia 27 grudnia 2007 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych przyznał ubezpieczonej prawo do emerytury poczynając od dnia 1 grudnia 2007 roku, a następnie decyzją z dnia 15 kwietnia 2008 roku zawiesił wnioskodawczyni wypłatę świadczenia z powodu osiągnięcia przez nią przychodu w kwocie przekraczającej 130% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia.

Na wniosek T. B. Zakład Ubezpieczeń Społecznych decyzją z dnia 25 stycznia 2011 roku ustalił wyższy staż pracy.

Decyzją z dnia 13 października 2011 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych wstrzymał wypłatę świadczenia z uwagi na kontynuowanie przez ubezpieczoną stosunku pracy. Organ rentowy poinformował wnioskodawczynię, że w celu podjęcia wypłaty emerytury należy przedłożyć w oddziale ZUS świadectwo pracy lub zaświadczenie potwierdzające fakt rozwiązania stosunku pracy z każdym pracodawcą, na rzecz którego praca ta była wykonywana bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury.

Sąd Okręgowy uznał odwołanie za bezzasadne. Wskazał, że zgodnie z art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych dodanym art. 6 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego. Na mocy przepisu przejściowego - art. 28 ustawy nowelizującej do emerytur przyznanych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy nowobrzmiące przepisy ustawy stosuje się poczynając od dnia 1 października 2011r. Z treści przytoczonego przepisu wynika więc, że powołany wyżej art. 103a ustawy emerytalnej ma zastosowanie również do osób, które prawo do świadczenia nabyły przed dniem 1 stycznia 2011r. W rozpoznawanej sprawie odwołująca nabyła prawo do emerytury przed dniem 1 stycznia 2011r. i nadal pozostaje w zatrudnieniu na podstawie stosunku pracy. Ubezpieczona nie rozwiązała do dnia 30 września 2011r. stosunku pracy, a tym samym Zakład Ubezpieczeń Społecznych zgodnie z cytowanym wyżej przepisami słusznie wstrzymał wypłatę świadczenia począwszy od dnia 1 października 2011r. Sąd podkreślił dalej, że w niniejszej sprawie nie można mówić o naruszeniu praw nabytych ubezpieczonej. Decyzja ZUS nie pozbawia jej bowiem samego prawa do emerytury, a jedynie zawiesza wypłatę wynikających z tego prawa świadczeń. Nie ingeruje ona w samo prawo do świadczenia, lecz zawiesza jego realizację do momentu spełnienia przez odwołującą dodatkowej przesłanki, którą jest rozwiązanie stosunku pracy. Kształtowanie tych przesłanek należy natomiast do uprawnień ustawodawcy.

W apelacji wnioskodawczyni zaskarżyła w całości powyższy wyrok zarzucając mu: - naruszenie art. 103a ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych poprzez jego niewłaściwe zastosowanie a w konsekwencji uznanie, że istnieją podstawy do zawieszenia wnioskodawczyni prawa do emerytury nabytej w 2007r.,

- naruszenie prawa procesowego przez błędną wykładnię art. 233 § 1 kodeksu postępowania cywilnego poprzez przekroczenie zasady swobodnej oceny dowodów i oparcie rozstrzygnięcia na wnioskach nielogicznych, sprzecznych z zebrany materiałem dowodowym w sprawie oraz wydaniem rozstrzygnięcia z pominięciem dowodów i okoliczności mających istotne znaczenie dla sprawy.

Apelująca wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie odwołania.

W uzasadnieniu apelacji podniesiono, że z powołanej sentencji oraz z treści uzasadnienia do wskazanego przez Sąd I instancji orzeczenia Sądu Najwyższego z 3 marca 2011r. II UK 299/10, orzeczenie to nie dotyczyło sytuacji analogicznej jak sytuacja wnioskodawczyni. Wnioskodawczyni w przeciwieństwie do przypadku z orzeczenia Sądu Najwyższego już miała nabyte wcześniej prawo do emerytury a nie ubiegała się o nie w trakcie istnienia wskazanego przepisu i nie nabyła prawa do emerytury w stanie prawnym skutkującym jednoczesnym wstrzymaniem tego prawa do czasu rozwiązania stosunku pracy. Wnioskodawczyni prawo do emerytury nabyła w 2007 r. i prawo to nie było w żaden

sposób uzależnione od rozwiązania stosunku pracy. Przepis art. 28 ustawy z dnia 16.12.2010r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw jest w ocenie wnioskodawczyni przepisem niekonstytucyjnym ponieważ istotnie pozbawia wnioskodawczyni praw nabytych.

Zdaniem wnioskodawczyni Sąd Okręgowy mógł w stosunku do niej zastosować zasady współżycia społecznego z uwagi na utrzymujący się po jej stronie w jej zakładzie pracy i miejscu zamieszkania brak realnych możliwości ponownego zatrudnienia z uprawnieniami emerytalnymi. Z uwagi na odmienną sytuację faktyczną i prawną wnioskodawczyni oraz odwołującego się w orzeczeniu Sądu Najwyższego przytoczonym przez Sąd Okręgowy i niezastosowanie zasad współżycia społecznego, doszło do niczym nieuzasadnionej dyskryminacji wnioskodawczyni najpierw przez organ rentowy w decyzji z dnia 13.11.2011r., a potem przez Sąd Okręgowy utrzymujący decyzję organu rentowego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie jest zasadna. Spór w sprawie dotyczy zastosowania wobec skarżącej przepisu art. 103a ustawy z 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2009r., nr 153, poz. 1227, z późn. zm.) w związku z art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 roku o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. nr 257, poz. 1726), na podstawie których z dniem 1 października 2011 roku zawieszono wypłatę emerytury ubezpieczonej. Zasady zawieszania emerytur i rent wypłacanych na podstawie przepisów ustawy z 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2009r., nr 153, poz. 1227, z późn. zm.) ulegały na przestrzeni lat zmianom. I tak w dniu nabycia przez skarżącą prawa do emerytury w obniżonym wieku i wydania decyzji z 27 grudnia 2007 roku przyznającej ubezpieczonej emeryturę od 1 grudnia 2007 roku, obowiązywał przepis art. 103 ust. 1 i ust. 2, zgodnie z którym zawieszanie wypłat emerytur było związane wyłącznie z wysokością przychodów osiąganych przez emerytów i tylko w stosunku do osób, które nie ukończyły jeszcze powszechnego wieku emerytalnego. Dlatego też skarżąca z powodu osiągnięcia przez nią przychodu w kwocie przekraczającej 130% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia miała zawieszoną wypłatę świadczenia (decyzja z 15 kwietnia 2008r.). Począwszy od 1 stycznia 2011 roku ustawodawca uzależnił wypłaty emerytur od rozwiązania stosunków pracy z pracodawcami, przez których ubezpieczeni byli zatrudnieni w dniu nabycia prawa do emerytury. Innymi słowy od 1 stycznia 2011 roku podjęcie wypłaty emerytury uzależnione jest od faktycznego przejścia ubezpieczonego na emeryturę. Zatem powrócono do uregulowań obowiązujących w tej materii do 7 stycznia 2009 roku, zmieniając poprzez art. 6 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 roku o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. nr 2010 r., nr 257, poz.1726) art. 103 ustawy o emeryturach i rentach z FUS oraz dodając po art. 103 przepis art. 103a o treści "Prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego." Ustawodawca w art. 28 powołanej ustawy z 16 grudnia 2010 roku o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw rozciągnął zastosowanie tego przepisu także na osób, którym przyznano emerytury przed 1 stycznia 2011 roku. Przepis art. 28 tej ustawy stanowił, że do emerytur przyznanych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy przepisy ustawy, o której mowa w art. 6 (ustawa o emeryturach i rentach z FUS), oraz ustawy, o której mowa w art. 18 (ustawa o emeryturach kapitałowych), w brzmieniu nadanym tą ustawą, stosuje się począwszy od dnia 1 października 2011 roku. Zważyć przy tym należy, że przepisy dotyczące wypłaty świadczeń z ubezpieczeń społecznych mają charakter przepisów bezwzględnie obowiązujących. Zawieszanie wypłaty świadczenia na podstawie art. 103a związane jest z faktem kontynuowania zatrudnienia. Niewątpliwie natomiast w każdej chwili wypłata emerytury może być wznowiona, o ile skarżąca zdecyduje się na faktyczne przejście na emeryturę, to jest podejmie decyzję o rezygnacji z zatrudnienia kontynuowanego u pracodawcy, u którego była zatrudniona w dniu nabycia prawa do świadczenia. Przypomnieć należy, że obecne regulacje w przedmiocie zawieszalności świadczeń emerytalnych z powodu kontynuacji zatrudnienia nie są nowe. Jak już wspomniano o tym wyżej identyczne rozwiązania obowiązywały od 1 lipca 2000 roku do 7 stycznia 2009 roku. Wówczas obowiązujący przepis art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z FUS miał identycznie brzmienie jak obecny przepis art. 103a tej ustawy. Dlatego uznać należy, że praktyka stosowania dawnego art. 103 ust. 2a powoływanej ustawy o emeryturach i rentach z FUS zachowała swoją aktualność

na gruncie obecnie obowiązującego przepisu art. 103a tej ustawy. Cytowany wyżej dawny przepis art. 103 ust. 2a był przedmiot wykładni licznych orzeczeń Sądu Najwyższego, a także był poddany kontroli co do jego zgodności z ustawą zasadniczą. W orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalili się poglądy, że zawieszenie prawa do emerytury w przypadku pozostawania w dotychczasowym stosunku pracy jest funkcjonalnie uzasadnione i ma podstawę konstytucyjną w art. 67 ust. 1 ustawy zasadniczej, który wiąże z osiągnięciem wieku emerytalnego powstanie prawa do zabezpieczenia społecznego, którego zakres i formy określa ustawa. Pracownik, który osiągnął wiek emerytalny może wybrać status emeryta lub zachować, pomimo nabycia prawa do emerytury, status pracowniczy. Wskazywano wówczas na cel regulacji zawartej w art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach, którym było przede wszystkim oczekiwane na zwolnienie miejsc pracy przy utrzymującym się wysokim bezrobociem (por. między innymi wyrok z dnia 19 lutego 2004 r., II UK 274/04, OSNP 2004 nr 21, poz. 376; uchwałę z dnia 27 kwietnia 2004 r., II UZP 2/04, OSNP 2004 nr 17, poz., 303; uchwałę składu siedmiu sędziów z dnia 10 listopada 2004 r., II UZP 9/04, OSNP 2005 nr 3, poz. 41). Prawidłowość wykładni przywoływanego tutaj przepisu art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych prezentowanej w judykaturze potwierdził również Trybunał Konstytucyjny, który w wyroku z dnia 7 lutego 2006 r., SK 45/04 (OTK ZU-A 2006 nr 2, poz. 15) uznał przepis ten za zgodny z Konstytucją, wskazując równocześnie, że emerytura jest w założeniu świadczeniem, które zastępuje, a nie uzupełnia wynagrodzenie ze stosunku pracy i do jej istoty należy zapewnienie środków utrzymania w razie zaprzestania pracy w związku z osiągnięciem określonego wieku.

Przedstawiony wyżej kierunek wykładni art. 103 ust. 2a należy przyjąć także do obecnie obowiązującego przepisu art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, w tym do emerytów uprawnionych do świadczeń przed datą wejścia w życie tego przepisu, a to w związku z art. 28 powoływanej wyżej ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw. Nie ma też żadnych podstaw do odmowy stosowania przez sądy przepisu art. 103 a ustawy o emeryturach i rentach z FUS i art. 28 powoływanej ustawy z 16 grudnia 2010 roku, których wykładnia gramatyczna nie nasuwa żadnych wątpliwości i prowadzi do jednego wniosku, że należy zawiesić wypłatę emerytury tym ubezpieczonym, którzy w dacie nabycia prawa do świadczenia nie zaprzestali świadczenia pracy na rzecz pracodawcy, u którego pozostawali w stosunku pracy i nadal nieprzerwanie zatrudnienie to kontynuują.

Odnosnie zaś podniesionego w apelacji zarzutu nieuwzględnienia przez Sąd Okręgowy w stosunku do sytuacji ubezpieczonej zasad współzycia społecznego, wskazać należy, że w prawie ubezpieczeń społecznych nie stosuje się klauzul generalnych zasad współzycia społecznego (por. postanow. SN z 27.10.2009r., II UK 81/09, Lex nr 574541). Przepisy prawa z zakresu ubezpieczeń społecznych są przepisami bezwzględnie obowiązującymi i przy ich stosowaniu ani organ rentowy ani sąd nie mogą mieć na uwadze zasad współzycia społecznego; przepisy te muszą być bezwzględnie przestrzegane w stosunku do wszystkich nawet, jeśli jawią się one osobie zainteresowanej jako subiektywnie niesprawiedliwe.

Mając na uwadze powyższe, wyrok sądu pierwszej instancji oraz poprzedzająca go decyzja organu rentowego odpowiadają prawu, a apelacja jako pozbawiona uzasadnionych podstaw podlega oddaleniu z mocy art. 385 k.p.c.